

С.М. Соболєва, канд. пед. наук, доц. (ХІФ, Харків)

М.В. Глущенко, студ. (ХІФ, Харків)

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

На сучасному етапі розвитку суспільства інформація стає однією з головних цінностей людини, основним ресурсом майбутнього його розвитку. Інформатизація охоплює всі сфери життя та розглядається як соціокультурний процес, який змінює свідомість, світогляд людини, мораль і ціннісні орієнтири. У таких умовах закономірним є виникнення нового виду культури – інформаційної. Тому особливої актуальності набуває проблема дослідження ролі та шляхів її формування.

У науковій літературі термін «інформаційна культура» з'явився 1971 р. у монографії Г. Воробйова «Інформаційна культура в управлінській праці» [1]. Це поняття найбільш повно розглянуто у працях В. Монахова, С. Бешенкова, А. Салтовського та ін. В Україні вперше звернулися до вивчення сутності та проблем формування інформаційної культури Е. Семенюк та Є. Медведєва.

У широкому розумінні інформаційна культура – це культура взаємодії людини з інформацією на рівні суспільства та особистості. У нашому дослідженні інформаційна культура розглядається як складова загальної культури, яка орієнтується на інформаційне забезпечення людської діяльності. Це певний досягнутий рівень організації інформаційних процесів, ступінь задоволення потреб людини в інформаційному спілкуванні, рівень ефективності створення, збирання, збереження, обробки, донесення та використання інформації, що забезпечує цілісне бачення світу, можливість його моделювання, передбачення результатів прийнятих людиною рішень [4].

Інформаційна культура сприяє формуванню у суспільстві певних груп людей, які духовно об'єднані спільним розумінням та прагненням до вирішення різних соціальних проблем. Вона органічно входить в реальне громадське життя, надає йому нової якості, призводить до змінсоціально-економічних, політичних і духовнихуявлень, формування нового способу життялюдини.

Інформаційна культура особистості має три рівні: базовий (нижчий), професійний (середній) і творчий (вищий). Головними складниками інформаційної культури особистості вважаємо: активність, розвинену інформаційну мотивацію, пізнавальну та читацьку активність, навички інформаційної діяльності, пошукову

поведінку, ступінь усвідомлення власних інформаційних потреб, включеність у комунікативний процес.

У нових формах передачі, зокрема у навчанні, інформаційна культура розглядається як система, що складається з чотирьох базових компонентів, а саме: культури організації подання інформації; культури сприймання та користування інформацією; культури використання нових інформаційних технологій; культури спілкування за допомогою інформаційних технологій [2, с. 26].

Вважається, що масове підвищення рівня інформаційної культури суспільства можливе лише за умови організації спеціального навчання сучасних споживачів інформації (інформаційної освіти). Ефективне використання інформаційних ресурсів суспільства сьогодні – це запорука успіху в житті кожної людини. Інформаційні ресурси є продуктом інтелектуальної діяльності суспільства та розглядаються як стратегічний ресурс розвитку країни, що за значущістю стоїть поряд із фінансовими, сировинними, матеріально-технічними та іншими ресурсами [3].

Високий рівень інформаційної культури – це своєрідний шлях універсалізації якостей людини, що допомагає людині пізнати саму себе, своє місце та роль у суспільстві.

Отже, формування інформаційної культури – це довготривалий процес, що починається з раннього дитинства. Головна роль тут належить освіті, що має формувати особистість, громадянина, фахівця нового інформаційного співтовариства, які володіють необхідними знаннями, вміннями та навичками.

Список літератури

1. Воробьев Г. Г. Информационная культура в управленческом труде / Г.Г. Воробьев. – М. : Экономика, 1971. – 108 с.
2. Виноградов В. А. Создание информационной культуры для Европы. Докладна VI конференции ЕКССИД, 1991 г. Кантербери, Великобритания / Виноградов В. А., Скворцов Л. В. // Теория и практика обществ.-научн. информатики. – 1991. – № 2. – С. 5–29
3. Левшин М. М. Педагогічна сутність поняття «інформаційна культура особистості» / М. М. Левшин // Вища освіта України. – 2002. – № 3. – С. 67–74.
4. Основи нових інформаційних технологій навчання : посібник для вчителів / авт. кол.: Ю. І. Машбиць, О. О. Гокунь, М. І. Жалдак та ін. ; за ред. Ю. І. Машбиця / Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К. : ІЗМН, 1997. – 264 с.